

Visie en operationalisering van de kernactiviteit 'signaalfunctie'

Signaalfunctie: wat?

Naast de leerlinggerichte werking heeft het CLB ook een schoolgerichte werking ten aanzien van leerlingenbegeleiding. Ten aanzien van de brede basiszorg zet het CLB de kernactiviteit 'signaalfunctie' in.

In het **decreet leerlingenbegeleiding** vinden we volgende omschrijving van de kernactiviteit 'signaalfunctie': indien het CLB noden vaststelt in de leerlingenpopulatie of een probleem of onregelmatigheid vaststelt in het beleid op leerlingenbegeleiding brengt het CLB de school hiervan op de hoogte.

Het **referentiekader CLB-kwaliteit** (RclbK) specificeert deze opdracht meer concreet in twee kwaliteitsverwachtingen en daaraan gekoppelde kwaliteitsbeelden:

- Binnen de cirkel 'schoolteams adviseren' beschrijft men de kwaliteitsverwachting '**Het CLB zet zijn kernactiviteit signaalfunctie in om de brede basiszorg van de school te versterken**'. Dit is gekoppeld aan volgend kwaliteitsbeeld: 'Het CLB signaleert aan de school noden op basis van data of herhaalde individuele zorgvragen. Het heeft hierbij aandacht voor de knelpunten in het beleid van de leerlingenbegeleiding. Op die manier draagt het CLB bij tot het versterken van de brede basiszorg voor alle lerenden.'
- Binnen de cirkel 'resultaten en effecten' beschrijft men de kwaliteitsverwachting: '**Het CLB bereikt resultaten op het vlak van de schoolgerichte werking ten aanzien van leerlingenbegeleiding**'. Hierbij omschrijft men volgend kwaliteitsbeeld: 'Door in te zetten op de signaalfunctie en de consultatieve leerlingenbegeleiding versterkt het CLB de leerlingenbegeleiding van de school op de vier begeleidingsdomeinen. Op die manier verhoogt het CLB het welbevinden van de lerenden. Dit draagt bij tot een tijdige en adequate toeleiding van zorgvragen door de school aan het CLB.'

Het is de bedoeling dat de signaalfunctie doelgericht wordt ingezet. Dit wordt weerspiegeld aan de hand van de te bereiken resultaten en effecten door het CLB. De definitie van de signaalfunctie beoogt het versterken van de brede basiszorg van de school, maar vanuit onze GO!-visie nemen we bij de analyse alle aspecten binnen het volledige zorgcontinuüm in overweging. We creëren immers kansen voor alle leerlingen. Het werkingsprincipe van de proactiviteit is een belangrijk gegeven binnen de signaalfunctie omdat we vroegtijdig en systematisch signalen willen capteren die belemmerend of bevorderend kunnen zijn voor de leerlingenbegeleiding op school.

Het CLB is niet de enige partner die de opdracht heeft om de leerlingenbegeleiding op school te versterken.

De school is de eerste verantwoordelijke inzake de uitbouw van kwaliteitsvol onderwijs en de uitbouw van kwaliteitsvolle leerlingenbegeleiding als onderdeel hiervan. De school vertrekt hierbij van een analyse van data, noden van leerlingen, ouders en het schoolteam en formuleert hypothesen, ontwikkelt mogelijke strategieën en acties ter verbetering. Op basis hiervan stuurt men het beleid en de praktijk inzake de leerlingenbegeleiding bij.

Daarnaast zijn er ook andere schoolnabije partners die vanuit hun perspectief en ervaringen van samenwerken met de school, ook een beeld vormen en een analyse maken over de leerlingenbegeleiding op school:

- De PBD van de school is als schoolondersteunende partner ook nauw betrokken bij de uitbouw van fase 0 en fase 1 van het zorgcontinuüm van de school. Ook zij suggereren vanuit de begeleiding van de school hypothesen, strategieën en acties ter verbetering van de school als organisatie. Bovendien ondersteunen zij het veranderingsproces.
- Het leersteuncentrum van de school is ook nauw betrokken met bij de uitbouw van de leerlingenbegeleiding. Zij ondersteunen leerlingen en het schoolteam bij vragen binnen fase 2 en 3 van het zorgcontinuüm. Vanuit deze rol op de klasvloer, hebben zij een goed zicht op de klaspraktijk, klasmanagement, interactie en didactiek en formuleren ook zij hypothesen en mogelijke strategieën en acties ter optimalisatie van de leerlingenbegeleiding.
- De scholengroep/scholengemeenschap neemt een rol op om het pedagogisch-didactisch beleid vorm te geven en de algemeen directeur, coördinerend directeur (SO) of directeur coördinator (BaO) ondersteunen de scholen bij de implementatie daarvan. Vanuit deze functie hebben zij een sturende en ondersteunende rol die ook inzake beeldvorming, analyse en veranderingsproces van de school een belangrijke meerwaarde is.

Afstemming en overleg tussen de school en de verschillende betrokken partners is essentieel. Dit vinden we ook terug in het RclbK ('samenwerken met partners') dat stelt dat het CLB en de PBD van de scholen samenwerken en met elkaar afstemmen in functie van de ondersteuning van het schoolteam. Dit wordt als volgt geconcretiseerd: 'het CLB en de PBD stemmen onderling af, zetten hun eigen expertise in en beroep doen op elkaars expertise. De school, de PBD en het CLB maken duidelijke afspraken. Er worden operationele doelen vooropgesteld die alle betrokkenen laagdrempelig en duidelijk communiceren en evalueren.' Bij uitbreiding kunnen ook het leersteuncentrum en de scholengroep/ scholengemeenschap hier toe bijdragen.

Signaalfunctie: hoe?

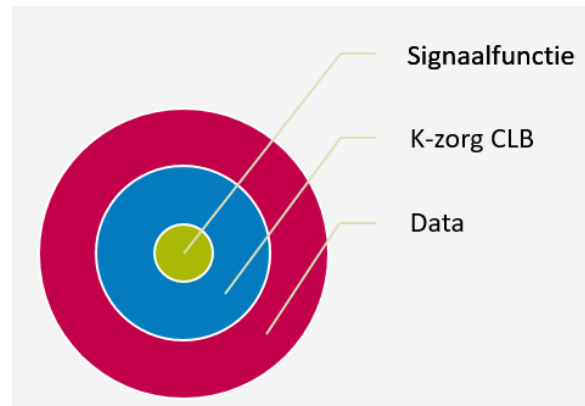
De kernactiviteit 'signaalfunctie' van het CLB valt uiteen in twee deelaspecten:

1. Hoe kunnen we vanuit CLB-perspectief een goede analyse maken van de leerlingenbegeleiding in deze school?
2. Hoe kunnen we hierover op een effectieve manier in dialoog treden met de school?

Hoe kunnen we vanuit CLB-perspectief een goede analyse maken van de leerlingenbegeleiding in deze school?

Welke gegevens verzamelen we?

Als CLB verzamelen we heel wat gegevens en data. Deze gegevens kunnen zowel **kwalitatief** (vb. soort hulpvragen) als **kwantitatief** (vb. aantal hulpvragen) van aard zijn. We doen dit zowel om de kwaliteit van onze eigen werking te optimaliseren (kwaliteitszorg) alsook om de leerlingenbegeleiding van onze scholen te optimaliseren. Een **brede horizonverkenning** van een school is een must om geen belangrijke signalen uit het oog te verliezen. We gaan op zoek naar knipperlichten die wijzen op noden van leerlingen, risicofactoren voor het

succesvol doorlopen van de schoolloopbaan... Deze beeldvorming is eerder verkennend van aard. Volledigheid nastreven inzake beeldvorming van een school is nooit een doel op zich. We passen ook hier het **subsidiariteitsprincipe** toe. Goede beeldvorming van de leerlingenbegeleiding van een school omvat het **weldoordacht verzamelen, selecteren en analyseren** van datgene wat wij als CLB vanuit de samenwerking met de school kunnen weten en wat binnen de grenzen van ons perspectief en **onze eigen werking** ligt. We zijn slechts één specifieke partner die een spiegel aan de school voorlegt, maar we zijn wel een schoolnabije partner met een **uniek** perspectief. Als CLB verzamelen we enkel die gegevens die een **zinvolle** bijdrage leveren aan de optimalisering van de leerlingenbegeleiding op school en/of de optimalisering van de samenwerking tussen school en CLB. In deze zin kunnen we dus heel waardevolle informatie aanleveren en helpen het beeld over de leerlingenpopulatie scherper te stellen en de mate waarin een school hierop een passend antwoord biedt. We kiezen er voor als CLB om die data te analyseren die we in eigen regie hebben.

Voorbeelden:

- *Frequent gestelde hulpvragen (vb. studiekeuze, rekenmoeilijkheden, omgaan met pesten...) van de leerlingen of de leerkrachten van een school in kaart brengen is zinvol omdat het een beeld geeft van noden van leerlingen en leerkrachten. Deze informatie kan een zinvolle bijdrage zijn voor het professionaliseringsplan van de school.*
- *Frequent vastgestelde problemen op vlak van gezondheid en ontwikkeling tijdens de systematische contacten kunnen voor een school aanleiding zijn om het gezondheidsbeleid beter af te stemmen op de noden van hun schoolpopulatie.*
- *De frequentie en doelgerichtheid van de overlegstructuur in kaart brengen is zinvol in functie van de optimalisatie van de samenwerking tussen school en CLB. Het kan ons helpen om de efficiënte en de effectiviteit van het gestructureerd overleg te optimaliseren.*
- *Het in kaart brengen van cijfergegevens over de doorstroom (vb. overgang naar secundair onderwijs, overgang naar andere school, overgang naar een andere studierichting, ...) van leerlingen als CLB is niet zinvol, aangezien we hier geen unieke kijk op hebben en de school deze gegevens verzamelt in het kader van haar eigen kwaliteitszorg. Dit betekent niet dat we geen waardevolle bijdrage kunnen leveren in het formuleren van hypothesen wanneer de doorstroom niet optimaal is, bijv. vanuit gelopen handelingsgerichte diagnostische trajecten.*

- *Het in kaart brengen van cijfergegevens over het welbevinden op school van alle leerlingen als CLB is niet zinvol, maar ook hier kunnen we vanuit begeleidingen van leerlingen zinvolle informatie aanleveren over factoren die het welbevinden op school beïnvloeden.*

Enkele mogelijke bronnen waaruit we kunnen selecteren:

- Datawarehouse LARS. *Voorbeelden: welk aanbod hebben we in welke school/klas frequent ingezet? Hoeveel trajecten zijn er uitgemond in een gemotiveerd verslag en verslag? In welke scholen situeren zich vooral verslagen type 3? ...*
- Ingevulde vraagverhelderingsfiches. *Voorbeelden: welke klassen, welke problematieken, soort vragen, welk aanbod hebben we (vaak) ingezet, frequent geen toestemming van ouders, vraag naar aanwezigheid label, ...*
- Kwalitatieve analyse van de A-docs en de M-verslagen. *Voorbeelden: welke types? Rubriek onderwijs-, en opvoedingsbehoeften van de leerling en ondersteuningsbehoeften van de leerkrachten, ...*
- Analyse van de noden van de doelgroep naar aanleiding van systematische contacten. *Voorbeelden: nood aan een ouderwerking, ...*
- Kwalitatieve analyse van medische vragenlijsten. *Voorbeelden: frequent gerapporteerde opvoedingsnoden van ouders, ...*
- Eigen registratiegegevens. *Voorbeelden: aantal verslagen dat je maakt, A-docs, M-docs, BOS-IIn, revalidatie tijdens de lesuren, ...*
- Evaluatie van de samenwerkingsafspraken (afsprakennota...) met de school.
- Bevragingen en bevindingen na contacten met leerlingen en ouders. *Voorbeelden: tevredenheid bij OLB-infoavond of kleuterconsult, klachten over aanpak van de school bij definitieve schorsing van een leerling, klachten bij ontbinding van een inschrijving op basis van een verslag, ...*
- Context input (CI) profiel. Het unieke van dit profiel is de vergelijkbaarheid van scholen binnen het eigen werkingsgebied, dit is info waarover de scholen zelf niet beschikken. *Voorbeeld: vergelijken van het aspect 'zittenblijven' van de leerlingenbegeleiding van een specifieke school met een andere school met een gelijkaardig schoolprofiel uit het werkingsgebied, ...*
- Kwalitatieve analyse van het team. *Voorbeeld: hoe wordt samenwerken met de school ervaren door de medewerkers? ...*

Als het CLB andere bronnen wil hanteren, is het belangrijk om de meerwaarde hiervan af te toetsen aan bovenstaande criteria.

De signaalfunctie beoogt het versterken van het welbevinden van de leerlingen, met als hefboom de optimalisering van de leerlingenbegeleiding op school. Dit gebeurt in het kader van de samenwerkingsrelatie tussen het CLB en de desbetreffende school. Er zijn centra die een overzicht van hun werking presenteren door middel van een gepersonaliseerd CLB-jaarverslag. In dit verslag worden geen uitspraken gedaan over een individuele school, maar worden algemene tendensen binnen het werkingsgebied besproken. In dialoog met de scholengroep/scholengemeenschap kan bepaald worden op welke manier er zal worden omgegaan met deze tendensen. Het doel van dit jaarverslag is het transparant maken van de CLB-werking aan partners binnen onderwijs en welzijn. De verkregen inzichten uit dit gepersonaliseerd CLB-jaarverslag, kunnen op een zekere hoogte informatie aanleveren om de context waarbinnen het CLB met een individuele school samenwerkt, te duiden (vb. aanbod jeugdhulpverlening, beschikbaarheid van aanbod crisisbedden in de regio, netwerk samen tegen schooluitval, radicalisering, trauma-experten...). In die zin kan het CLB-persoonlijk jaarverslag een aanvulling zijn bij de signaalfunctie, maar kan het deze niet vervangen.

Hoe zorgen we ervoor dat we kwaliteitsvolle gegevens verzamelen en deze correct betekenis geven?

Betrouwbare en valide gegevens verzamelen is een permanent aandachtspunt. Deze gegevens correct interpreteren en betekenis geven is minstens even belangrijk. Een datagestuurd beleid inzake signaalfunctie vergt **datageletterdheid**, een **goede kennis van de CLB-werking en CLB-context** en een **goede kennis van de schoolcontext** om op een correcte manier betekenis te geven aan de gegevens die verzameld worden. Datageletterdheid is een competentie: naast kennis en vaardigheden vereist het ook een specifieke attitude. We behoeden ons voor een te snelle en voor de hand liggende interpretatie van de data en we formuleren mogelijke hypothesen. We verzamelen gegevens die gerelateerd zijn aan onze werking als CLB. Een belangrijke bron hierbij is LARS. Een **gelijkgerichte en correcte registratie** is voor elk CLB een permanent aandachtspunt.

Onderstaande voorbeeldvragen komen de validiteit en de betrouwbaarheid van de gegevens en conclusies ten goede:

- Geven de data informatie over wat we exact willen weten?
Voorbeeld : zegt het aantal registraties op nomenclatuur binnen LARS iets over de effectieve of de geregistreerde vragen?
- Kloppen de data met de werkelijkheid? Outliers kunnen de interpretatie van data verstoren. Spoor ze op vooraleer je interpreteert.
Voorbeeld 1: een 103-jarige kleuter
Voorbeeld 2: heel veel registraties onthaal en vraagverheldering, weinig HGD-registraties. Kent iedereen de kernprocessen?
Voorbeeld 3: DWH telt in de maand waarop de activiteit geregistreerd wordt, het aantal dagen. De activiteit wordt gekoppeld aan de school/CLB waar die lln in die maand het langst school liep, geteld.
- Weet ik welke betekenis een cijfer heeft? Interpreteer juist
Voorbeeld: aantal leerlingen versus unieke leerlingen
- Komt elke persoon of zaak maar één keer voor in de data?
Voorbeeld: klasgesprek of interventie voor groep leerlingen versus individuele registratie
- Hebben we voldoende data om tot valide uitspraken te komen? *Voorbeeld: wat is de waarde van een uitspraak over 5 leerlingen?, ...*
- Hebben we meerdere bronnen om een uitspraak te staven? *Voorbeeld: zowel vanuit de systematische contacten als de HGD-trajecten blijkt frequent pestgedrag op school een impact heeft op het welbevinden van leerlingen, ...*
- Waar komen de gegevens vandaan? *Voorbeeld: bevindingen van (meerdere) ouders, (meerdere) leerlingen, teamleden, ...*
- Hoe oud zijn de gegevens?
- Wat is de invloed van individueel registratiegedrag? De impact hiervan wordt groter naarmate het niveau waarop je analyseert kleiner wordt. *Voorbeeld: registreren van problemen thuis en kindermishandeling. Sommigen registreren dit algemeen op domein PSF, terwijl de problematiek wel zichtbaar is ...*
- Zijn de gegevens valide? Geven ze ons informatie over wat we exact willen weten? *Voorbeeld: zegt het aantal registraties op nomenclatuur binnen LARS iets over de effectieve of de geregistreerde vragen? ...*

Hoe gaan we procesmatig te werk om tot een analyse van de gegevens te komen?

1. Een brede horizonverkenning. We zoeken naar knipperlichten die wijzen op noden van leerlingen, risicofactoren voor het succesvol doorlopen van de schoolloopbaan... Deze beeldvorming is eerder verkennend van aard. Mogelijke bronnen hierbij zijn het CI-profiel voor

het CLB (bevat gegevens van alle scholen uit het werkingsgebied), LARS-portret, het CLB jaarverslag, het centrumspecifieke jaarverslag...

2. Bepaal één (of meerdere) CLB-specifieke focus(sen) die meer diepgaand geanalyseerd worden. Deze keuze kan beïnvloed worden door prioritaire accenten binnen de CLB-werking, een beleidsfocus binnen de scholengroep, actualiteit, opvolging van een voorgaande focus vastgelegd in de samenwerkingsafspraken, resultaten van schooldoorlichtingen inzake leerlingenbegeleiding, ... *Voorbeelden: radicalisering, zittenblijven, gezondheidsgedrag bij pubers, inschrijvingsbeleid van een school, preventieve en definitieve schorsingen van leerlingen, ...*
3. Maak een keuze uit (een aantal) relevante bronnen om betrouwbare en valide gegevens aan te reiken voor de gekozen focus(sen).
4. Maak op basis van deze bronnen een schoolspecifiek beeld.
5. Toets de herkenbaarheid van dit beeld af bij het betrokken CLB-team en voeg indien nodig nog een schoolspecifieke focus toe (met eventueel extra bronnen). Het werkingsprincipe 'multidisciplinariteit' is ook hier binnen de signaalfunctie van toepassing.
6. Analyseer het schoolspecifieke beeld in CLB-team: wat valt op (positief en negatief) en formuleer hypothesen hierbij. Welke data ontbreken er? *Voorbeeld: geen enkele registratie rond pesten op school geregistreerd betekent niet dat er niet gepest wordt. Wordt het niet opgemerkt, gesignaleerd aan CLB, ...?*
7. Denk na over wenselijke doelen en acties.
8. Maak hierbij de afweging of de school en/of het CLB aan de slag moet met deze acties. Hou hierbij ook het werkingsprincipe van de subsidiariteit in het achterhoofd.

Hoe kunnen we hierover op een effectieve manier in dialoog treden met de school?

Als CLB voelen we ons betrokken bij de leerlingenbegeleiding op school, maar het is zinvol om ons de vraag te stellen op welke manier we ook daadwerkelijk invloed kunnen hebben. De cirkel van betrokkenheid is altijd groter dan de cirkel van invloed. Vanuit de signaalfunctie geef je vanuit het perspectief van het CLB feedback maar je bent niet verantwoordelijk voor het begeleiden van de verandering of het behalen van resultaten op het niveau van de school. We zijn er van overtuigd dat door het zorgvuldig werk te maken van een analyse en de tijd te nemen om op een constructieve manier de dialoog met de school aan te gaan, we een belangrijk steentje kunnen bijdragen aan de optimalisering van de leerlingenbegeleiding op school.

Een aantal vuistregels die belangrijk zijn inzake respectvolle communicatie: richtlijnen voor het CLB

- Voorbereidingsfase
 - Bereid je goed voor:
 - Zorg voor een goede aankondiging (het waarom of de meerwaarde die hier voor de school in vervat zit). Dit kan onder meer door te verwijzen naar het decreet leerlingenbegeleiding, het referentiekader onderwijskwaliteit (ROK), ...
 - Zorg dat je over een degelijke inhoud beschikt en je voldoende kennis hebt over deze inhoud.
 - Vertrek vanuit een oprechte attitude en wees je bewust van je eigen overtuigingen (bevorderend of belemmerend) die mee een rol spelen voor de kwaliteit van het gesprek. Voorbeeld van belemmerende overtuigingen: 'wie ben ik om deze feedback aan een school te geven?' (Calimero), 'ik ben van oordeel dat in deze school weinig goeds gebeurt' of 'ik zal aan de school eens zeggen hoe het wel moet'.

- Wees je bewust van de huidige samenwerkingsrelatie met de school en weet dat de dynamiek die daarin heerst een invloed zal hebben op het gesprek
- Denk na over hoe je boodschap zal brengen, zodat de inhoud en jouw intentie bij de school overkomen zoals je het echt bedoelt.
- Zorg voor een neerslag van de analyse van het CLB, zodat de school dit document achteraf nog kan nakijken en verwijst in je samenwerkingsafspraken naar dit gesprek en de neerslag ervan.
- Wie is aanwezig op het gesprek, zowel van het CLB-team als van de school? Is het zinvol en haalbaar om andere partners hierbij uit te nodigen?
- Plan tijd en ruimte in voor het gesprek. De signaalfunctie is een kernactiviteit van het CLB, die hiertoe het initiatief neemt en de school uitnodigt. Neem de modaliteiten hiervan op in de samenwerkingsafspraken met de school.
- Denk na of en op welke manier je het mesoniveau (AD, CODI, DICO...) betreft bij deze opdracht: verduidelijken van de meerwaarde voor de scholen en de scholengroep, de signaalfunctie situeren binnen een breder perspectief van planmatig werken, ...
- Effectieve gesprek:
 - Vertrekken vanuit het waarom, m.a.w. stel je in de plaats van de school en bedenk waarom het voor een school voldoende interessant is om te luisteren? Hoe kunnen we onze boodschap congruent laten zijn met wat we bedoelen? Voorbeeld: het doel is informatie terugkoppelen, maar dit wordt verpakt als kritiek.
 - Vertrekken vanuit de inhoud: breng die op een verstaanbare manier.
 - Wees je bewust dat de school deze info voor het eerst hoort en toets de herkenbaarheid bij hen af, sta open voor hun hypothesen en aanvullingen. Laat ruimte voor gezamenlijke reflectie.
 - Peil naar de prioriteiten van de school.

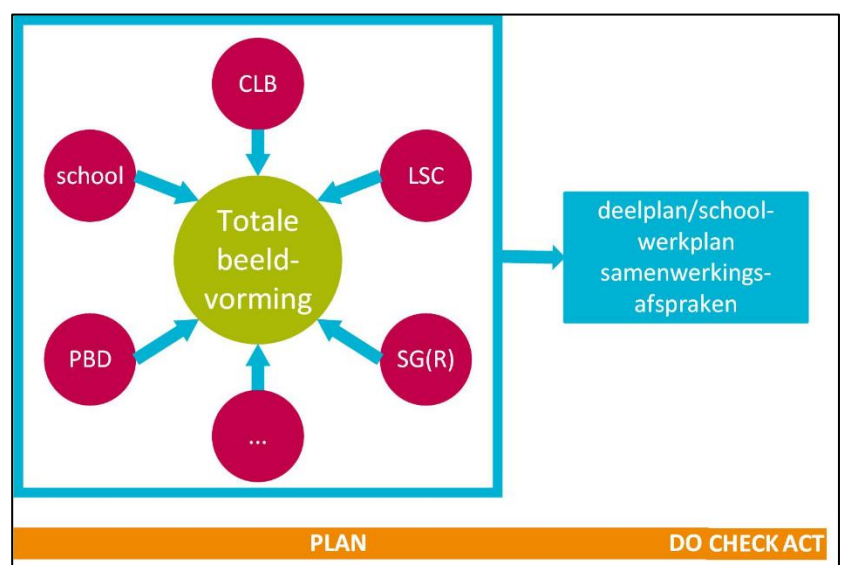
De signaalfunctie binnen het grotere plaatje van planmatig werken rond leerlingenbegeleiding op school

De rol die de verschillende partners hebben binnen de optimalisatie van de leerlingenbegeleiding kan als volgt worden voorgesteld.

Het doel is de leerlingenbegeleiding in de school in kaart brengen en optimaliseren. Dit gebeurt doordat de school zijn eigen sterktes en zwaktes in kaart brengt, alsook doordat de verschillende schoolnabije partners deze oefening maken vanuit hun perspectief van samenwerken met de school. Het geheel van deze beelden vormt de totale beeldvorming.

De analyses van alle betrokkenen zijn het vertrekpunt voor het **gezamenlijk overleg** tussen school, CLB, PBD, het leersteuncentrum (LSC) en de scholengroep/scholengemeenschap.

Op basis van deze analyses zoekt de school, in overleg met de betrokkenen, naar gelijkenissen en verschillen inzake de analyses, formuleert de school hypothesen inzake de optimalisatie van de

leerlingenbegeleiding en kiest men prioriteiten en doelen. Dit geheel vormt de beginsituatieanalyse. De vooropgestelde doelen, resultaten en effecten (op leerlingenniveau) vinden hun neerslag in een deelplan als onderdeel van het schoolwerkplan waarbij de principes van de PDCA-cirkel een systematische en planmatige aanpak garanderen (PLAN).

Jaarlijks evalueren school en CLB de samenwerkingsafspraken en sturen deze bij waar nodig. De verzamelde beeldvorming vanuit de verschillende perspectieven is mede de basis voor de evaluatie (CHECK) van de samenwerking tussen school en CLB en vormt de basis voor een doelgerichte bijsturing (ACT) van de afspraken. Anders dan de PBD van de school, is CLB in deze niet de procesbegeleider van de school. Onze rol is eerder te omschrijven als een makelaar of een inhoudelijk expert.

Signaalfunctie: Aandachtspunten voor CLB-beleid

Om de signaalfunctie concreet vorm te geven is aansturing vanuit het CLB-beleid vereist. Zonder hierbij volledigheid te willen nastreven geven we hieronder enkele reflectieve vragen weer die het succes van de signaalfunctie kunnen bewerkstelligen:

- Welke visie heeft ons CLB op de signaalfunctie en hoe zorgen we ervoor dat de betrokkenen die kennen en kunnen toepassen? Gelijkggerichtheid van de signaalfunctie?
- Hoe zorgen we ervoor dat we de signaalfunctie planmatig (volgens de principes van de PDCA-cirkel) aanpakken?
- Welke resultaten en effecten willen wij als CLB bereiken (doelgerichtheid) met het uitvoeren van de signaalfunctie?
- Op welke manier zullen we de resultaten en effecten van de signaalfunctie over de scholen heen in kaart brengen en meten?
- Hoe verhoudt de signaalfunctie zich tot onze eigen CLB-kwaliteitszorg?
- Hoe verhouden de taak van de directeur, de kwaliteitscoördinator, coördinator en de CLB-medewerkers (vb : contactpersoon, ankerfiguur, ...) zich op vlak van de signaalfunctie?
- Hoe zorgen we voor een cultuur waarin data(geletterdheid) alle medewerkers aanspreekt? (vb. presentatie van jaarverslag op PV..., heb je door de analyses tips of opmerkingen voor afspraken i.v.m. registratie in LARS)
- Wie beschikt over de nodige competenties die vereist zijn om deze taak op te nemen? Naast de generieke CLB-competenties zijn volgende specifieke competenties uit het Vlaams competentiewoordenboek van toepassing (~ rol 'beleidsondersteuner'):
 - visie
 - communiceren
 - analyseren
 - resultaatgerichtheid
 - inleven
- Hoe worden betrokken medewerkers ondersteund in hun professionaliseringsnoden op vlak van de signaalfunctie?
- Hoe motiveren we medewerkers om de meerwaarde van de signaalfunctie te ervaren?
- Hoe faciliteren we de kernactiviteit signaalfunctie op CLB-niveau?
 - Welke data verzamelen we?
 - Wie verzamelt data?
 - Met welke frequentie verzamelen we data?
 - Met welke frequentie en wanneer gaan we met de scholen in dialoog op vlak van de signaalfunctie?
 - Hoe bepalen we focussen voor de verschillende scholen?

- Door wie en wanneer wordt de analyse van de data gemaakt?
 - Wie wordt betrokken bij het formuleren van hypothesen?
 - Wie gaat de dialoog met de school aan?
 - Op welke manier zorgen we voor een rapportage van de bevindingen voor het CLB en de school?
 - Op welke manier en door wie wordt het subsidiariteitsprincipe bewaakt?
- Hoe faciliteren we de kernactiviteit signaalfunctie op niveau van de scholengroep/scholengemeenschap?
 - Hoe en door wie worden de relevante partners binnen de SGR/SGE (vb : schooldirecties, AD, CODI, DICO...) geïnformeerd en gesensibiliseerd over het waarom, wat en hoe van de signaalfunctie?
 - Op welke manier betrekken we als CLB de pedagogische begeleidingsdienst bij de signaalfunctie?
- Hoe garanderen we de toepassing van de werkingsprincipes binnen de signaalfunctie of zijn de antwoorden op bovenstaande vragen een illustratie van de werkingsprincipes?